

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:
 Egész évre... 16 kor.
 Negyedévre... 4 c.
 Helyben káskor hordva:
 Egész évre... 20 kor.
 Negyedévre... 5 c.
 Vidékre postán szállítva:
 Egész évre... 24 kor.
 Negyedévre... 6 c.

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétfő és
 ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáczai-utca 3.

A szerkesztőség kizárólag visszatérő
 vagy megörökösre nem vállalkozik.

Művészetek és hirdetések a
 kiadóhivatali intézmények.

Egyes szám ára 8 fillér.

MAGYVÁRAD, február 23.

Zichy Nándor az autonómiáról.*

A katolikus autonómia kérdése 1848-ban vett fel a püspöki kar által. A kiegyezés után Sennyei Pál karolta fel újabbán ezen kérdést. Az ezen idő óta lefolyt tárgyalásokban folyton élénk részt vettem és a tárgyalásokat előkészítő bizottságokban folyton működtem. Ezen tárgyalások eredményét az első kongresszus munkálataiban a hercegprímás vezetéssel a küldöttséggel a Felségének mutattuk be. Az utóbbi tárgyalások eredményét 14 tagú küldöttség személyesen adta át a Felségének Budán.

A koalícióban ismét fölmerült a katolikus önkormányzat kérdése és ezzel együtt egy néhány érdekes tanulmány is világot látott. Részemről teljes tárgyalással és lehető röviden kívánok a kérdés fölött nyilatkozni.

Legyünk tisztában magunkkal az iránt: mit akarunk a katolikus autonómia által elérni.

A római katolikus egyház, mint olyan, teljes és tökéletes kormányzattal kell, hogy bírjon, mivel az az Istennek országa, az egyház, tökéletes társaság s annak Krisztus Urunk földi helytartója és kormányzója a Szentatyá. Ha tehát az autonómia önkormányzatot jelent, kérdés tárgya nem lehet, de nem is hozható soha szóba hazánkban az egyház önkormányzati joga. A mi szóba hozható és aminek szóba kellett hozatnia, az azon ügyeknek mikénti intézése, melyek az egyházra vonatkozólag az állam által intéztettek, vagy intézettek, az idők különböző viszonyaitól szerint különbözőleg. Ahhoz katolikus nem járulhatna, hogy ezen világi kormányzat címén az egyház önkormányzati joga és szabadsága csorbítottassék és oly ügyek intézése szabályoztassék, melyeknek szabályozása az egyházat illeti.

De hogyan áll a dolog? Világszerte és kivált Magyarországon az egyház bizonyos kérdések eligazításában a világi hatalommal megegyezett. Már ezen egyezés természetéből is folyik, hogy ez a megegyezés az egyház részéről joglemondás vagy csorbulás nem lehetett. Az csak a jog gyakorlati átruházása volt bizonyos korlátok és feltételek alatt. Nem is történt ez az egyezés soha a nemzet és egyház, vagy a modern felfogás szerint az állam és egyház között. Hanem

* A magyarországi katolicizmus ősz vezérének a nagyérdemű cikke a Religio vasárnapi számában jelent meg.

igenis az egyház és az államhatalom az időszertei birtoklójá közt történt. Csakis a konkordátumok ideje óta vált a viszony szabályozása állam és egyház közöttivé. Ezen kérdéseket tehát az egyház és állam jogköre elvi határolásának tekinteni nem lehet, mert mindenkor csak az egyházkormányzatnak a különböző nemzetek és államok körében való eligazítása iránti egyezkedések lehettek.

A mi a püspöki kart az autonómia föltevésére és a kongresszusokat ennek tárgyalására bírta, a 48-iki törvényekben teljes határozottsággal és világossággal ki nem fejtett ügykezelési helyzet volt. A helyzet lényegileg abban különbözött, hogy a felségjogok és az egyházat érdeklő kérdések, legalább is külszinüleg, az alkotmányos joggyakorlatok körébe vonatnak. Ebből egy visszas állapotnak alapjára kívántak sokan, kivált kivált a liberális következtetni. A keresztény felekezetek és a nem keresztények egyházi ügyeiket saját körükben és az államnak egyes kérdésekre vonatkozó szabályozása, vagy megszorítása szerint gyakorolják; csakis a katolikus egyház egyetemes világi vonatkozású ügyeit kísérelték meg az állam abszolút alkotmányos önkormányzati jogkörébe vonni. Csak néhányat említsünk. Az egyházi méltóságok, ezek javai, a katolikus egyházi és tanulmányi alapok ügye az alkotmányos törvényhozás jogkörébe vonnattak: az alkotmányos törvényhozás pedig a nemzetet képező különböző hitűek többségének a korona hozzájárulásával érvényesülő korlátlan joghatósága. Ezen felfogás szerint maga az egyházkormányzat is lényegében meg van támadva. Nem azt mondom ezzel, hogy törvényesen az egyház önkormányzati hatóságát elismerni nem áll az állami törvényhozás joghatósága körében. Sőt éppen ellenkezőleg, a mennyiben a katolikus egyháznak elismeréséből indul ki, ezen elismerés az állam saját jogkörébe tartozó feladata.

Az ezen kérdések körüli tévelyek tényleg azonban egy oly állapotot szültek, mely magának a kérdésnek függőben tartásában foglaltatik. Ez a kompromisszum abban lel világos kifejezést, hogy a kultuszminiszter, mint kultuszminiszter, de nem kultuszminiszteri joghatóságánál fogva, hanem az apostoli király megbízása folytán, vagy hogy ne mondjuk megbízása folytán, hanem megnyugvása alapján intézi azon kérdéseket, amelyeknek intézése katolikus szempontból más felekezetnek törvényhozási befolyása alá nem foglalható, hanem az egyház és az apostoli király közötti megegyezés szerint a királyi megbízás alapján intézendő.

Ezen törvény szerint a királyi ha alom csak katolikus kezekben létezhetik.

Ezen kérdések egész összességének elintézése a kiegyezés óta függőben tartott, anélkül, hogy e felől határozott állás foglaltatott volna el. Ime itt vagyon a vallás, a tanulmányi alap, az egyetemi alap, más vallási alapítványok kezelési módja, a mi pedig csak a kezelés jogcime illetőségének függőben tartása mellett kezeltetett. Ezen határozatlanság a kezelésnek folytonos ingadozásával és gyakorlati hiányaival, továbbá soknemű kárral és elmaradással járt.

Ime ez az ugynevezett autonómia által eligazítandó helyzet.

Hogy mennyire tért el a közfelfogás a kiindulástól és a dolog lényegétől, az is mutatja, hogy voltak és vannak irányadó tényezők, a kik pl. az autonómiát a parochiális ügyek elintézésében keresték; mások azt az egyházmegyei kormányzatban vélik kidomborítani; holott nem ezen ügyek elintézése miatt hívtak össze a katolikus kongresszusok, és ezen ügyekben való elhatározások az egyház önkormányzati jogának az egyházkormányzati hatóság kezéből való megvonását s a parochia, vagy az egyházmegye katolikus közönsége körére való átszármasztását látszottak eredményezni, átvonására látszottak célozni.

Az autonómia által felkarolandó kérdések sommája azon kérdések összességére terjed, mely a magyar államban az apostoli király által gyakorlandó. A parochiális ezen kérdésekre, mint ilyenekre, aliz van és alig lehet befolyása. Az egyházmegye, mint az egyházmegyei hitközség parochiális állapota alatt álló közönsége, ezen kérdések összegét magában nem foglalhatja, milyen pl. az egyházi méltóságok betöltése, az egyházi javadalmakban való részesedés, az egyházi és tanulmányi alapnak kezelése és hovaforditása; ezek mind országos érdekű kérdések, melyek az összes katolicizmust és nevezetesen a katolicizmust Magyarországon összességében érdeklik.

A mondottakból határozottan következik, hogy a katolikus autonómia a magyar közjogi felfogás szerint eddigi alakjában csakis monarchikus szervezet mellett képzelhető, úgy, hogy egész jogi alapja a monarchikus kormányzat megszűnének létezni.

Nem tekinthetem helyesnek egy magában igen egyszerű, anyagilag eléggé korlátolt, jogilag igen világos kérdésnek olyszerű tárgyalását és felfogását, mely ugy magának az egyháznak, mint az államnak joghatósági összeütközését foglalja magában.

Egyébiránt ugy a parochia, mint az egy-

házmegyei viszonyok az utolsó szervező munkálatban megnyugtató megoldást nyertek.

A feladat egyszerűen az, hogy 6 Felsege azon joghatóságot, melyet eddig a felelős kormány, illetőleg a kultuszminiszter és az összes miniszterium által gyakorolt, ezentul apostoli királyi jogánál fogva katolikus önkormányzati szervezet útján gyakorolja, a miáltal az államot mindenben megillető főfelügyeleti jog nem érintetik.

Amit a kath. egyház és a magyar katolikusok összessége anyagi javakban bír, az a más felekezetek hasonló ügyeivel összehasonlítva és tekintettel azon kedvezményekre, melyekben azok részesülnek, vagy a jövőben részesítendőek, kivált az érdekeltek számát tekintve, megütközés tárgyát nem képezheti.

A kath. autonómia tehát, főcélját és rendeltetését tekintve, az apostoli király joghatóságának elismerése és annak a katolikus vagyon és ügykezelésre vonatkozó érvényesülése a katolikusokat megillető befolyás mellett, aminőt negyvennyolcig az akkori kormányzati rendszer, azóta pedig, az apostoli király jogának elismerése mellett, csak a katolikus ügyek közkormányzatát és kezelését illető és autonómiai szervezet nyújthat.

Zichy Nándor gr.

Barabás titkos tanácsos. Egyik fővárosi lap szenzációs birt közöl, melyet ugyan már régebben rebesgettek, de ilyen határozottsággal még nem. Nem kevesebbről van szó, minthogy Barabás Béla, a kurucok vezére valószínűleg belső titkos tanácsos lesz. Vele együtt ugyanazt a nagy kitüntést kapja Holló Lajos az egykori Ugron-pártnak elnöke. Lovász Márton pedig ugyanezen hírforrás szerint belügyi államtitkára lesz, ami kétségtelenül megszünteti a függetlenségi pártnak a deési választás miatt való forrongását.

„TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Lourdes és a modern tudomány.

A nagyváradi Katolikus Kőr 1908. február 23-án tartott matinéján előadta dr. Pataky Arnold.

Mélyen tisztelt hölgyeim és uraim!

»Haladás minden irányban« — ez a jelszava korunknak. Lehetetlen bámulattal el nem telnünk, ha az emberi értelem fölfedezéseire, kutatásainak eredményeire gondolunk. Az emberi ismeretnek határai napról-napra jobban bővülnek. A gőz, a villamosság és delezesség eltüntetik a távolságokat a közlekedés és gondolat-közlés tekintetében; a physiologiai tudományok behatolnak az élet titkaiba rejtekeibe, kutatás tárgyává teszik a szellemi és anyagi élet legapróbb mozzanatait, az orvosi tudomány már a lehetetlennel határos dolgokat képes véghezvinni, — egy szóval: az emberi elme büszke lehet elért sikereire.

És mégis, midőn az elért diadal büszke öntudatával tekintünk végig az eddigi eredményeken és biztos reménnyel nézünk a jövőndőbe, mely újabb titkokról fogja levonni a leplet, — kénytelenek vagyunk beismerni, hogy mindezen felfedezett törvényeknek ura nem az emberi ész. Nem az emberi értelem alkotta meg a villamosságnak, psychológiának és biológiának törvényeit, az értelem már kész igazságokat talál és feladata csak e kész igazságok megismerésében és felhasználásában áll. A világ-mindenség törvényei más első okot tételeznek

A disszidensek a vidéken. Lengyel Zoltánnak vasárnap rendesték első vidéki népgyűléseket, még pedig az Alföld szívében Orosháza. A csabai állomáson Achim a bőrkabátos paraszvezér várta őket embereivel és a Marseilles hangjával fogadta őket. Ugy látszik ez a legkedvesebb Lengyelék fülének. Orosházán a függetlenségi pártelnök Bikády Antal üdvözölte őket és megalakították az »igazi« 48-as pártot. Ugy látszik az új párt jelszavai közé tartozik az antiszemitizmus is, mert Lengyel dühöngött a Somák, Lehelek és a Móri-cok kitüntetésé ellen. Nagyobb baj nem esett.

Politika a budapesti ügyvédi kamarában. A budapesti ügyvédi kamara vasárnap délelőtt tartotta Szemere-utcai házának disztermében ez évi rendes tisztújító közgyűlést tagjainak élénk részvételével. A közgyűlésen, a melyen dr Szivák Imre, a kamara elnöke elnökölt, nagyszabású és helylyel-közzel izgatott vita tárgyává tették a kamara évi jelentését. A választmányon át a kormány politikáját bírálták a szónokok rendkívül élesen. Elmondták a lefolyt esztendőben előterjesztett és megszavazott törvényjavaslatok hibáit s reakcióval, osztályérdekek istápolásával vádolták meg a kormányt. Kikelték az ügyvéd-képviselők ellen is. A megtámadott ügyvéd-képviselőket dr Nagy Dezső ügyvéd és országgyűlési képviselő vette védelmébe. A jogosulatlan kritikát az egész ügyvédi kar ellen irányított támadásnak minősítette s kérte a kamara tagjait, hogy tartózkodjanak az általánosítástól. A közgyűlés végén is nagy vihar volt. Az elnök a dr Szende Pál által az általános, titkos, egyenlő és községenként való választói jog érdekében benyújtott határozati javaslatot az ellenzék szíveskedés tildakozása dacára sem bocsátotta szavazás alá azzal a megokolással, hogy az arról való határozathozatal állásfoglalás volna egy aktuális politikai kérdésben. Ez pedig kívül esik a kamara jogkörén. Csak az elnökkel való hosszabb polémia után nyugodott meg a közgyűlés ellenzéke a határozati javaslat félretételében.

ORSZÁGGYÜLÉS.

A képviselőház ülése.

Budapest, febr. 24.

Elnök: Jusk Gyula.

A múlt ülés jegyzőkönyvének hitelesítése után azonnal rátértek a napirenden levő Nagy Emil féle

házzabálymódosítás

tárgyalására.

Pilisi István: A házzabályrevizióról szólva a Háznak egyik már meghozott határozatát veszi bírálat alá.

Az elnök: A Ház határozatait nem lehet vita tárgyává tenni.

Farkasházy Zsigmond: De bírálni lehet.

Pilisi István: A házzabályok elsőrendű nemzeti védelmi eszközt képeznek, amihez képest a miniszterek felelősségre vonása, de még az adó megtagadása is kisebb jelentőségű védelmi fegyver. A házzabálymódosításhoz nem járul hozzá.

Tolnay Lajos: A mai szólásszabadság, szólás szabadossága.

Molnár Jenő közbeszól.

Nagy Emil: Micsoda ostobaság ez.

Molnár Jenő: Micsoda?!

Nagy Emil: Tessék az ellenvéleményt tisztelni.

Tolnay Lajos: Az egész világon sehol nincs olyan rövid tanácskozási idő a parlamentekben mint éppen a magyar képviselőházban. A mit nemzeti ellen állásunk nagyon hasonlít az orosz védekezési módhoz, amely szerint a saját javaikat pusztítják el, hogy az ellenséget megtizedeljék. Ha ma állanánk a választók elé akkor megvagyok győződve, hogy a választók kérnék a módosítás megcsinálását. (Zaj és ellenmondás a disszidenseknél.)

Tolnay Lajos: Felszólaló azt kérdezi, hogy miért jött éppen most ez a revízió és párhuzamba állítják a Tisza-féle revízióval. A Tisza-féle revízió egy magyar nemzeti ellenzék letörését célozta. Szeretném látni azt az elnököt,

fel, és a természetes ismeretek bármily rohamos fejlődése sem tudta, — mert nem tudhatta — kiszorítani a természetfölöttit.

És ha az ember talán meg akarna feledkezni ez igazságról; ha elbizakodva többet merne tulajdonítani önmagának, mint amennyi őt jogosan megilleti: az a természetfölötti hatalom képes belenyúlni a természet folyamatába és az emberi elme elé oly jelenségeket állítani, melyeknek megfejtésére képtelen; képes arra, hogy odakiáltsa: »Eddig és nem tovább!«

Ily csodálatos intőjel — a franciaországi Lourdes, ahová az ideai esztendő különösen is oda vonzza a világ figyelmét, mert éppen 50 évvel ezelőtt kezdett e hely a legbensőbb tisztelnek és a leghevesebb ellentmondásnak céltáblája lenni.

Mélyen tisztelt hölgyeim és uraim! Sokkal ismeretesebbek mindenki előtt a lourdesi jelenségek, hogysem ezeket bővebben ismertetni szükséges volna. 1858. február 11-én, a 14 éves Soubirous Bernadette, egy szegény, tanulatlan pásztorleányka testvérével és egy társnőjével együtt rőzsét ment szedni a Gave folyó partjára. Egy hirtelen támadt széllármé figyelmessé tette a közelben levő barlangra, hol csodálatos fényben égi szépségű nőt látott, kinek összekulcsolt kezeit rőzséfűzér ékesítette. Társnői semmit sem láttak, ő maga azonban még 17 alkalommal látta e jelenést, mely tőle a bűnösökért való imádságot kívánt, hangsúlyozta a bűnbánatot, a mondott helyre kápolnának építését és körmeneteket óhajtott, majd gyógyító erejű forrást fakasztatott és március 25-én, neve

gyanánt ezt mondta: »Je suis l'Immaculée Conception«, »Én vagyok a Szepítőtelen Fogantatás«.

Mint gondolható, az események nagy port vertek fel. A rendkívüli jelenések valódisága mellett csak egy 14 éves tanulatlan gyermek szava kezeskedett, rajta kívül azokat senki sem látta. Az egyház szolgáló tartózkodó álláspontra helyezkedtek. — Mert ne gondoljuk, mélyen tisztelt hölgyeim és uraim, hogy a katolikus egyház oly könnyen hisz az ilyen természetfölötti látomásokban. Nincs az a világi bíró, ki több tanut és bizonyosságot kívánna, mielőtt ítéletét kimondaná, mint az egyház, ha ily dolgokról van szó. A megkérdéztet orvosok pedig kezdetben vizsgálatra sem tartották érdemeseknek Bernadette látomásait; előre is tagadtak mindent. A szegény leányt gyanuba fogták, hogy csak fel akarja hívni magára a figyelmet, hogy könnyebben jusson a könnyen hívő lelkek pénzbeli segítségéhez. Ámde ez az állítás tartatatlannak bizonyult; Bernadette egész családja sokkal szigorubb erkölcsű és becsületesebb volt. Az orvosok tehát — még mindig minden vizsgálat nélkül — elmebetegnek, hiszterikusnak, hallucinálóknak mondták Bernadettet.

Mélyen tisztelt hölgyeim és uraim! A hisztéria*) az idegességnek egyik neme, de nemcsak pillanatnyi gyöngeség, hanem az állandó és tökéletes zavart állapotra irányuló és szerencsétlenségre, nagyon is hatásos törekvés. Az érzesi tehetség megzavarodása, a sokáig tartó érzéketlenség, az öntudat elvesztése, a jellem

*) Joly: A szentek lélektana. 80 sk. I.

aki magyar képviselőikkel szemben alkalmazza a házszabályokat, amint azt a horvátokkal szemben tették.

Erre a kijelentésre, óriási zaj tört ki. A nemzetiségek tapsolnak. A disszidensek pedig közbe kiáltanak:

- Hát kétféle házszabály van?
- Elszóltad magad Lajos.

Az elnök: Csendet kérek, különben kénytelen leszek a házszabályokat teljes szigorral alkalmazni.

Tolnay Lajos: A revíziótól várok minden jót.

Lengyel Zoltán: Lipót rendet, sárga bugyogóval?

Tolnay Lajos: Azt a revíziót egy erős többség igenis fölruhatja, de egy veszedelmes kisebbségnek, egy nemzetiségi kisebbségnek nem szabad engedni, hogy megakadályozza a Ház működését. (Ugy van!)

Tolnay: Lehetetlen feltételezni azt, hogy százötven főből álló nemzeti ellenzék ne legyen mindég a Házban. Ekkora ellenzék azonban a módosított házszabályok mellett is erélyes ellenállást képes kifejezni. Be kell vallanom, hogy a revízió első formájában bennem is aggályokat keltett. A Nagy Emil módosításában azonban nem tartom nemzeti szempontból veszedelmesnek a házszabályrevíziót. A függetlenségi pártnak régi felfogása, hogy az általános választói jog behozatala mellett, a házszabályok módosítását is szükségesnek tartja.

Közbeküldésök a disszidenseknél: Hol az általános választói jog?

A küszöbön van.

Tolnay Lajos: A házszabály revíziót szükségesnek tartom és a revízióhoz hozzájárulok. (Taps.)

Farkasházy: Határozati javaslatot nyújt arra vonatkozólag, hogy a házszabályrevíziót vegyék le a napirendről, mivel annak napirendre tűzése nem volt szabályszerű.

Az elnök: Nem engedhetem meg, hogy a Ház határozatát ilyen szellemben bírálják. (Elmondások a disszidenseknél.)

Thorockay Viktor báró. Ez zsarnokság.
Hody Gyula: Thorockay mondja ezt. a Bánffyista?

Nagy György: Majd ezentul mi számon tartjuk, hogy ki volt szabadelvű párti.

Farkasházy Zsigmond: Részletesen ismereti és külföldi példákra hivatkozva bizonyítja a revízió ellen elfoglalt álláspontját.

Farkasházy beszéde közben Návay Lajos foglalja el az elnöki széket.

Farkasházy Zsigmond: A horvát és a nemzetiségi kérdést nem tartja olyan veszedelmesnek, hogy emiatt a házszabályokat szigorítani kellene.

Az elnök öt perc szünetet ad.

Szünet után.

Farkasházy Zsigmond: Folytatja beszédét és a függetlenségi pártnak a delegációkban elfoglalt álláspontját kritizálja.

Farkasházy kibeszélte az ülést.

Polit Mihály kéri a Házat, hogy beszédét holnap mondhassa el. A Ház az engedélyt megadta és ezzel az ülés véget ért.

Ladislav nővér temetése.

Vasárnap délután óriási részvét mellett helyezték örök nyugalomra Baschny Ladislav, az Immaculata intézet főnöknőjének földi maradványait. Megható volt a szeretetnek és a tiszteletnek az az impozáns megnyilatkozása, amely az egyszerű apáca koporsóját körülvette. Olyan sokaság jelent meg a temetésen, a melyet az esős, sáros időben csak az igazi kegyelet hozhatott össze beláthatlan tömegben. Képviselve volt minden állás, osztály és rang; gazdagot és szegényt, felnőttest és gyermeket egyaránt odavitt ahhoz az egyszerű koporsóhoz a hála, a kegyelet. A következőket sikerült följegyeznünk: dr. Lányi József püspök, Bunyitay Vince, Gróczy Béla, Spett Gyula, dr. Bundala Mihály, Gabrielly Lajos kanonokok, dr. Fráter Imre, dr. Schweiger Ede, Kugler Albert, dr. Krüger Aladár, Jelinek Ferenc, ifj.

Jelinek Ferenc, Jelinek Géza, Szilágyi Dózsa, Mellau István, Makucz Ernő, Serly Viktor, Heilinger József, Szabó Ferenc, Dobozy János és számosan Nagyvárad katolikus hölgyei közül, kiknek egykor tanítónője volt.

A temetési szertartást Fetsér Antal felszentelt püspök végezte teljes segédlettel, a gyászénekeket a papnövendékek kara énekelte.

A zárda udvarán történt beszentelés után föltették a koporsót az egyszerű gyászhintóra; a tekete koporsót egészen elborították a virágok, Koszorut küldtek dr. Fráter Imre, dr. Krüger Aladár, Oláry Gyula, Farkas József, Mester Juliánna, Schüch Józsefné, Antalffy Antalné és még számosan; azonfelül sokan tettek egy-egy virágcsokrot a koporsóba. Számosan kérdezősködtek előre, hogy küldhetnek-e koszorut, ezeknek a zárda azt a választ adta, hogy az elhunyt kívánságához képest koszorú helyett inkább szent misével emlékezzenek meg.

A menet lassan jutott ki a Rulikovszky temetőbe; kikisérték a halottat a sárdanövérek, a többi zárda küldöttei, a növendékek és csaknem az egész közönség. A nyílt sír előtt még egyszer beszentelte a koporsót Fetsér püspök s az utolsó könyörgések után ráomlott a koporsóra az anyaföld. Egy nemes lélek porhüvellyel többet takar ezentul,

Tegnap érkezett meg az Immaculata-zárdába Mentonból dr. Szemrecsányi Pál püspöknek következő távirata:

Immaculata-zárda

Nagyvárad
Hongrie

de Menton 3951. 27. 24. 1/38. m.

Fájdalommal eltelve áldott emlékü kedves főnöknőjü váratlan elhunytától, buzgó szívvel kérem, Isten vigasztalja meg az elárvult testvéreket és intézetet.

Pál püspök.

A püspök kitüntető figyelmének e jele mélyen meghatotta az elárvult zárda tagjait, kik vigasztalást merítenek a főpásztor szavaiból.

megváltozása, sőt sokszor az elmebetegségeknek különböző tünetei jellemzik e betegséget. Míg a szabályszerű és rendes szellemi élet a tehetségek folytonos egységében s azok működésének, állapotának, természetének folyton növekvő, harmonikus összefüggésében áll, a hisztéria lényege ugyanezen tehetségek szétválasztásában, összefüggésük megszüntetésében áll. A hisztériában szenvedő nem tudja többé emlékeit rendezni, ezek visszatérnek ugyan emlékezetébe, de rendetlenül, akárcsak a hadtesttől elszakadt és megzavart csapat, melyben már nincs annyi fegyelem, amennyi a határozott, célszerű működésre szükséges volna. A hisztérikusnak akarata nincs többé összekötésben az észbeli fogalmakkal; többnyire külső hatások után indul, vagy az is megtörténik, hogy akarata közömbös marad és azt képzelet, hogy nem tud járni, enni, holott mindezekre képes volna. Az ilyen ember önönmagát szuggérálja és a saját eszméinek zsarnoksága alatt görnyed. Ontudatának tere mindjobban összeszorul; vannak ugyan még eszméi, de ezek legtöbbje idegen vidéken látszik csapongni s ezt az orvosi tudomány műnyelven a személyiség megosztásának nevezi, mert a régi és a beteges új személyiség mintegy váltakoznak benne. E küzdelemben, vagy jobban mondva: anarchiában a legtöbb esetben bizonyos rögeszme keletkezik és sokszor a képzelet, a szellem, az erő, az akarat művének tartják azt, ami voltaképpen nem egyéb e rögeszméknek valóban engedelmességénél. Szóval, — mint Janet Péter mondja — a hisztéria az észbeli fölbomlás oly alakja, melyet

a személyiség teljes és állandó megosztására irányuló törekvés jellemez.

Mélyen tisztelt hölgyeim és uraim! Bernadette, személyében mindezekből semmit sem találunk. A hitetlen dr. Dozous orvos, ki gunyolódó kartársával szemben komolyabb vizsgálat tárgyává tette Bernadettet és február 21. óra állandóan megfigyelte, kutatásának eredményeként kimondotta, hogy Bernadette bár tanulatlan és gyöngye testalkatu, de okos eszű, ritaz jó jellemű, rendes felfogású gyermek. Jelenései alkalmával is érverése és érkeinek használata rendes, modulatái szabályosak voltak; víziói köében teljesen nyugodt maradt, sőt beszélt is a jelenlévőkkel, elmondva, mit tesz a jelenség. Mind e tények távol állnak a hisztérikus egyének visekedésétől.

Külön megemlítem a gyertya csodáját április 5-ről, melyet igen sok szemlélő, köztük az említett dr. Dozous is végignézett. Amint Bernadette kezében égő gyertyával, átszellemült arcú térdelt a Szűzanya előtt a gyertya egyre lejjebb és ejjebb csuszolt, míg végre lángja már a gyermek kezét érte. A jelenlévők ijedten fölkiáltottak, de Bernadette semmit sem vett észre. E csoda mintegy negyedóráig tartott. Dozous orvos azonnal megnézte Bernadette kezét, de azon az égésnek legkisebb nyomát sem látta.

Mélyen tisztelt hölgyeim és uraim! Vannak beteges állapotok, melyek az embert érzéketlenné teszik, más szóval: anesztéziát okoznak. Sőt az orvosi tudomány is képes az érzés ideiglenes megszüntetésére, pl. kloroform, vagy kokain használata által. De ha ily állapotban tüzzel

érintkezik a test, azon az égés nyoma föltétlenül meg fog látszani. Az izzó test meg fogja perzselni a bőrt, elszenesíti a sejteket, izmokat, akár érezzük, akár nem. Bernadette pedig ekkor nemcsak érzéketlen volt, hanem kezén az égésnek semmi nyoma nem látszott. Ez a jelenség természetes uton sehogyan sem magyarázható meg.

A forrás fakasztását sem lehet betegségből magyarázni. Semmiféle betegség nem adja embernek tudtára, hol rejlik a víz a föld bensejében, Bernadette pedig csak oda megy a jelenségtől megjelölt helyre, ujjával kis gödröt ás és gazdag forrásra bukkan.

A jelenések idején arca ragyogó és átszellemült, tiszteletet parancsoló volt. Elragadtatásai miatt nem vesztette el személyiségét, beszélt, rendelkezett és meggyújtatta gyertyáját. Minden tette a legnagyobb rendezettség jellegével bírt; megőrizte értelmét és semmi közösséget nem mutatott az agybántalmakkal.

A hisztérikus elragadtatásoknak nincs közös jellegük, ott minden a szenvedő alanytól függ. A hisztérikus rendszeren elfelejt mindent, ami rohamában történt, Bernadette semmit sem felejtett el a hallottakból. A hisztéria nem mulik el oly könnyen, mint megszüntek Bernadette jelenései hat hét múlva; egész életén keresztül több jelenése, látomása nem volt. Ha Bernadette e hat hét alatt elmebajos lett volna, hogyan lett volna képes életének további folyamatában megőrizni emlékezetét, okosságát, itéletének határozottságát, melyet benne mindenki megcsodált?

(Vége köv.)

UJDONSÁGOK.

A Katholikus Kör matinéja.

Csuf, esős idő volt vasárnap délelőtt, éppen nem kedvező semmiféle felolvasásra. Eppen fél 11 órakor szakadt legjobban az eső s vizszatartotta a közönség jórészét a Katholikus Kör matinéjától. Ennek dacára elég számosan jelentek meg a Kör rendes előkelő közönségéből a kir. kath. jogakadémia dísztermében.

A matiné anyaga két igen értékes, magas színvonalon álló tanulmány volt. Potaky Arnold dr., a papnevelő intézet kiváló képzettségű fiatal tanára olvasta fel „Lourdes és a tudomány” c. értekezését, amelyben meggyőző erővel mutatta ki a lourdesi esodák feltétlen hitelességét s azt, hogy éppen Lourdes bizonyítja legjobban a vallás és a komoly tudomány összhangját. A jeles értekezést lapunk mai és holnapi tárcarovatában közöljük.

A másik felolvasó Vucskics Jenő főreáliskolai tanár, városunk egyik legkiválóbb zeneértője volt. A klasszikus zenéről olvasott fel rendkívül ötletesen, élvezetesen, tárgya alapos ismeretével és szeretetével. Ezt a felolvasást is egész terjedelmében fogjuk közölni.

Mindkét előadást a közönség általános érdeklődéssel hallgatta s az előadókat viharos tapsokkal jutalmazta.

Déli egy órakor a matiné után dr. Karácsnyi János kanonok vendégszertű asztalához voltak hivatalosak a Kath. Kör vezetőségének tagjai közül többen s a matiné szereplői; név szerint Erős Rezső, Frankó Endre, dr. Schweiger Ede, dr. Hoványi Gyula, dr. Imrik Gusztáv, dr. Krüger Aladár, Vucskics Jenő és dr. Pataky Arnold.

* **Személyi hírek.** Glacz Antal főispán, Rimler Károly polgármester, Lukács Odón városi adóügyi tanácsos és dr. Sarkadi Lajos keresk. és iparkamarai titkár Budapestre utaztak. A főispán kivételével mindannyian az adóreform ügyében tartandó orsz. értekezleten vesznek részt.

* **Mátyás napja.** Régebben azt tartották, hogy Mátyás napja fordulót jelent az időjárásban, mert ha ezen napon nincs jég, vagyis enyhe az idő, akkor még ezután kemény hidegek lesznek, ellenben ha Mátyás jeget talál, azaz hideg van e napon, megennyhül az időjárás. Ezért hívták a régiak jégtörő Mátyásnak. A gazdák még ma is tartják ezt a régi jóslást s várják, mit hoz Mátyás napja, amely a kalendárium szerint ma, kedden van.

* **Kinevezés.** A nagyváradai ítélőtábla elnöke a vezetése alatt álló ítélőtábla kerületébe Gallov Dezső nagyváradai lakos végzett joghallgatót díjtalan joggyakornokká nevezte ki.

* **Az állami iskola gondnoksága.** Ugyilátszik, hogy az állami iskolák felállítására Nagyváradon hamarabb ténynyé válik, mint a legbuzgóbb hívei remélték. Erre mutat a kir. tanfelügyelő átirata, amelyet tegnap intézett Nagyvárad városához. A leirat szerint ugyanis a kultuszminiszter utasította a kir. tanfelügyelőt, hogy a Nagyváradon felállítandó 20 tanerővel működő állami elemi iskola gondnokságának megalkotása iránt lépéseket tegyen. Az utasítás szerint a 40—50 tanerővel működő állami iskolák gondnokságának tagjai 26-ra emelhetők, tehát a nagyváradai 20 tanerővel működő állami iskolához tökéletesen elegendőnek tartja a tanfelügyelő, ha 20 tagból alakítják meg a gondnokságot. — A gondnokságnak hivatalból tagjai: a polgármester, egy róm.

kath. egy. ev. ref., egy gör. kath., egy gör. keleti lelkész, egy orth. és egy neolog. rabbi, a város főorvosa, az igazgató tanító és a tantestület képviselője. A másik 10-et a város törvényhatósága választja. Felkéri a tanfelügyelőt a várost, hogy a tíz tagot már legközelebbi ülésén választsza meg a törvényhatóság s a megválasztottak neveit vele közölje. — A dolog azonban, úgy tudjuk, nem annyira sürgős, sőt időelőtti is, mert az államosítás még nem vált ténynyé, sőt, mint értesülünk, csak az esetben megy az államosításba a törvényhatóság, ha a szerződés feltételei kedvezőek lesznek a városra. Ma még éppen nincs tisztázva az a kérdés sem, hogy az 5 százalékos iskolaadóval mi lesz, ha az iskolaépületek költségei törlesztve lesznek. Ez nagy kérdés, mert ma is már 40,000 koronára rug évenként az iskolaadó összege, ami évről évre emelkedik. A miniszteri kiküldött feltételei között pedig az 5 százalékos iskolai adó átadása az állam javára, szintén bent volt. Vehetünk példát az ovodák államosításáról.

* **Athelyezés.** Dr. Bazala Béla pécskai járásbíró a nagyváradai kir. törvényszékhez helyezték át törvényszéki bírói minőségben.

* **Iskolák a hegyen.** A nagyváradai hegyen, különösen a távolabb fekvő területeken ma már sokan laknak. Nem azokat értjük, akik most építkeztek, vagy akarnak építkezni a város belterületének közvetlen szomszédságában, hanem akik jó része vidékről és más megyékből, főleg Békésmegyéből költöztek ide a hegyre. Ezeknek a gyermekei most messziről bejárnak a városba iskolába. Most kérvényt adtak be, amelyben kérik, hogy a hegyen a város két községi iskolát állítson fel, amelyben a hegyi lakók gyermekei oktatást nyerjenek s az apró gyermekek ne kényszerítenek egy órai járásra gyalogolni, naponta legalább kétszer, hogy iskolába járassanak. A hegyi választmány a kérelmet azzal tette át Nagyvárad város tanácsához, hogy a hegyen tényleg szükség volna az iskolákra s azokat megfelelő pontokon állíttassa fel a város.

* **A megye 1907. évi költségvetése.** Biharvármegye 1907. évi közszükségleti alapjának költségvetése tulajdonképpen csak most nyert végleges elintéztést a miniszteriumban. Biharvármegye törvényhatósága 1906. okt. havában terjesztette fel közszükségleti alapjának 1907. évi költségvetését. A költségvetés teljes fedezetére a megye 4 és félszázalék pótdót irányozott elő. A miniszter a költségvetést 1907. november havában küldte le, s ez alkalommal a 4 és félszázalék pótdót kifogásolta és elrendelte, hogy azt töröljék. A megye már ekkor a pótdónak nagy részét behajtotta, sőt a szükségletek fedezetére megfelelő összeget is használt fel a behajtott pénzből. A miniszteri intézkedésnek tehát nem lehetett eleget tenni. A törvényhatóság ekkor újabb felterjesztéssel élt a miniszterhez és kérte a költségvetés jóváhagyását, mert már annak nagy része az előirányzat szerint végre is lett hajtva. A belügyminiszter tegnap küldte le erre vonatkozó intézkedését a megyéhez. A miniszter tekintettel a megye indoklására, most már nem kifogásolja a költségvetést, de csak azért, mert nem akar bonyodalmat előidézni. A megye eljárása a pótdó behajtásánál miniszteri jóváhagyás nélkül szabályellenes volt és ezt fel is tünteti, a miniszter azonban figyelmezteti a vármegyét, hogy a jövőben szigorúan ragaszkodjék a szabályokhoz.

* Vizsgálat a Breider-ház ügyében.

A szomorú emlékü Breider-féle ház katasztrófájának vizsgálatában az utolsó lépések történnének. Az ügynek eddigi menetét az hátráltatta, hogy a szakértők véleményét felterjesztette a vizsgálóbíró a miniszterhez és pedig a szakértők díjainak hivatalos megállapítása végett. A miniszteri rendeletek ugyanis ez ideig úgy intézkedtek, hogy azok szerint a szakértők alig kapnak valami kárpótlást eltöltött idejükért. Ezek a miniszteri döntvények azonban csak kisebb esetekre vonatkoznak és a nagyobb ügyeket egészen figyelmen kívül hagyták. Ennek méltánytalanságát látta be a vizsgálóbíró akkor, mikor az iratokat felterjesztette a miniszterhez, hogy ő határozza meg a szakértők díjait. A miniszter tegnap küldte le a vizsgálóbíróhoz az iratokat. A szakértők díjait a leirat 1880 koronában állapítja meg. E magas összeg megállapításánál kijelenti a miniszter, hogy azt csakis azért teszi, mert a szerencsétlenség oly nagy arányú volt, hogy az a szakértőket huzamos ideig vette igénybe, amire ez ideig példa nem volt. Az iratok leérkezvén, a vizsgáló bíró még csupán az ellenőrző szakértők véleményét várja és ennek beadásával befejezést is nyer az ügy vizsgálati része. E hó 28-án az ellenőrző szakértő May Sándor fogja megtenni véleményét a szakértői véleményekre. Ennek lefolyása tárgyalás keretében fog megtörténni és azon jelen lesznek a vádlottak védői is. Ha az ellenőrző vélemény be lesz adva, az ügyet az ügyészséghez teszi át a vizsgálóbíró. A vád az eddigiekből következőleg Szász Róbert és Koszta János ellen lesz megindítva, míg Lipcseivel szemben el fog esni a vád. Szász Róbert holtartózkodásáról a vizsgálóbírónak biztos tudomása még nincs. Azok a híresztelések, hogy a megszökött építész Transwalban van, nem nyertek hivatalos uton megerősítést.

* **A Gyermekekvédő mehelybizottság ülése,** mint értesülünk, márc. 1-től elmarad március 8-ra. Ekkor lesz az ülés d. e. fél 11 órakor a város háza dísztermében, a következő programmal:

1. Mezey Mihály elnöki megnyitója.
2. Edelsheim Gyula Lipót báró előadása.
3. Edelmann Menyhért előadása: A közel jövő feladatai.
4. Mezey Mihály és dr. Berkovits indítványai.

A gyűlésre vendégekként Budapestről Nagyváradra érkeznek báró Edelsheim Gyula Lipót, Ruffy Pál, Mártonffy Márton, Thék Endre, Kassai Sándor. A vendégek 7 én este érkeznek, az állomáson a rendező-bizottság fogadja őket s tiszteletükre a Pannónia-szállodában bankett lesz.

* Az utolsó orosz, de legalább igazi menekült.

Az orosz menekültek tábora megint szaporodott. Látszólag tegnap az utolsó menekültet tartóztatták le a nagyváradai rendőrségen. Ugyanis az izraelita kórházból kibocsájtották Appel Salamont, akit orosz menekültnek ismert mindenki. A kibocsájtott embert a rendőrség vette pártfogás alá és ott kiderült, hogy ő tulajdonképpen nem is Appel Salamon, hanem Slaima Jankievics Kopota és tényleg orosz menekült. Az orosz menekült szabályszerű utlevéllel is rendelkezik. Az utlevélet ott oly meghagyással adták ki, ha Oroszországból elmegy és munkát keres. A nagyváradai rendőrség, mivel Slajmának nincs semmitéle foglalkozása, vissza fogja toloncolni Oroszországba. A menekült mikor ezt megudta, kétségbeesve tiltakozott: Mindentüvé vigyének,

csak Oroszországba ne, mert ott megölnek engem — mondta Slajma, amit azonban nem vettek figyelembe, mert legközelebb vinni fogják nagy Rüsszia felé mint közönséges munkanélküli élősdit.

*** A nagyváradai gyermekvédő liga.** Nagyváradon 1906-ban alakult meg a gyermekvédő liga fiókja, mely működésével állandóan azon fáradozott, hogy az elhagyott, züllésnek indult gyermekeket megmentse a társadalomnak. A nagyváradai fiók egyesület gyermeknapokat szokott rendezni, melynek bevételeit szintén a kitűzött célra fordította. Ezideig azonban igen rosszul sikerült ez a gyermeknap mely arra indította a vezetőséget, hogy széleskörű mozgalmat indítson. A vasárnap megtartott közgyűlésnek is tulajdonképpen ez volt egyedüli tárgya, melyen elhatározták, hogy az idén is fognak gyermeknapot rendezni. Hogy pedig az idei gyermeknap biztosabb eredménnyel járjon, a közgyűlés kimondotta, hogy az iskola igazgatókat fel fogja kérni, miszerint az iskolákban is rendezzenek gyermeknapokat, melyeken annak nagyfontosságáról tartsanak előadásokat. Továbbá kimondták, hogy az összes üzlettulajdonosokat felfogják kérni, miszerint tartsanak gyermeknapokat és azok tisztajövedelmének egy részét fordítsák a liga céljaira. A gyermeknapot pedig ki fogják terjeszteni a megye területére is, hol is a főispánt kérték fel, miszerint a főszolgabírókkal alakítsa meg a járások területén a gyermeknap rendező bizottságait. Erre vonatkozólag Glacz Antal főispán kijelentette, hogy ez már megtörtént s a legtöbb járásban meg is alakult a bizottság.

*** Vasúti vendéglő bérbeadása.** A magy. kir. államvasutak kolozsvári üzletvezetősége a kiskapusi pályavendéglő bérbeadására pályázatot hirdet. Pályázati határidő: 1908. március hó 31. A pályázatra vonatkozó részletes adatok, a kamarai irodában a hivatalos órákban délelőtt 8-tól délután 2 óráig megtekinthetők. Nagyvárad, 1908. február hó 22. A nagyváradai kereskedelmi és iparkamara: Huszella Gyula kir. keresk. tan., elnök. Dr Sarkadi Lajos titkár.

*** Az erdőgyaraki bíró és az erdőkerülők.** Erdőgyarak községből tegnap feljelentés érkezett az alispáni hivatalhoz. A feljelentésben azt panaszolják az alispánnak, hogy Vincze József és Varga János erdőkerülők vadházasságban élnek feleségeikkel és így a törvény értelmében nem lehetnek erdőkerülők. Mikor ezt a községi bírónak elmondották, azt felelte, hogy nem tud olvasni, ennél fogva nem ad a törvényre semmit. A törvény szigorú megtartását kéri a feljelentők a feljelentésben, mondván: Ezek után kérjük a nagyrészt alispán urat, hogy az erdőkerülőket a törvényes kereteken belül helyezni sziveskedjék.

*** Gyermeknap rendezői Bikácson.** Bikács községben folyó hó 20-án alakult meg az országos gyermekvédő liga gyermeknapot tartó bizottsága, a midőn elnöki Kántor Endre körjegyzőt választották meg. Elnök a bizottság nemes céljának ismertetése után a bizottság jegyzőül Buhl Ernő s, jegyzőt, bizottsági tagokul pedig Megó Ákos, Szabó István, Zsurkucz István, Major Elek, Goldstein Adolf, Feuerstein Hermann, Varga György, Kuzsma József, Bezán Péter, Orosz Pál, Papp Simon, Turkucz János és Paptamás Flóriánt ajánlotta, kik egyhangulag meg is választottak. A gyűlés tartama alatt, elnök indítványozására 26 korona adomány gyűlt be a bizottság tagjaitól, mely összeg ille ékes helyére elküldetett.

*** Az Edison színház új műsora.** Valóban biatató kezdettel indult meg az új nagyváradai mozi: a fényes Edison színház, amelynek szombati és vasárnapi látogatottsága óriási volt. A vasárnapi előadásokra 2700 jegy kelt el s a kis színház nézőtere és foyerja délutántól késő estig tömve volt. A közönség elragadtatással tapsolt a pompás képeknek, Hétlőn igen elegáns publikuma volt az Edison-nak, a korzó színes közönsége nézte meg először a mozgóképeket Ma kedden új műsora van az Edison színháznak. Előreláthatóan nagy tetszést fog kelteni a Bosszu című hatásos drámai kép, az Ijúság című pompás, színes trükk jelenet, az andaluziai táncok ragyogó felvétele. Nem kis érdeklődésre tarthat számot a Betörő fufang című kacagtató bohózat, a Gangesparti idill, gyönyörű exotikus dráma, az Expresz levél című nagybecsű bohózat s még egy nagy szabású bohóság: A barát. Szencziócs természet felvétel a londoni kiállítás és csónakverseny. Ezenfelül a lisszaboni királytemetés eredeti kinematogramját is adják. Az Edison színház kedvezményes jegyeket bocsát ki a tisztviselők, tanárok és tanítók részére, azonkívül bérletjegyet ad ki: 10 előadásra szóllye 8 korona, körszék 6 korona. A bérletjegy minden előadásra érvényes.

*** Nincs többé rheuma, asztma, csusz, köszvény, lábdaganat, tyukszem, bűtyök, mert Rytó Viktor budapesti specialista oly próbatúrdót nyitott, hol mindenki kipróbálhatja annak jóságát és párszori használat után már is jobban érzi magát. Minden elhanyagolt és régi rheumát gyökeresen gyógyít. Rytó Viktor a nagyváradai közönség kívánatára bevezetés céljából hosszabb ideig marad és próbatúrdókkal szolgál. Egy gyógy sós láb gőzfürdő 1 koronától feljebb. Nyitva reggel 5 órától 12 óráig férfiak részére, 2 órától 7 óráig nők részére, 7—10-ig ismét a férfiak részére. Fürdő Pável-utca 3. Vasárnap egész nap nyitva.**

*** Nagyszabású képkeretezési vállalat Szichla Tivadar ávegkereskedésében Kossuth-utca 2. (volt Blum-féle üzlet) kívánatra kép eretezések azonnal is elkészítetnek. A leg-egyszerűbbtől a legdiszesebbig. Olcsó árban.**

x Kávé-fogyasztók figyelmébe. Magyarország egész területére csakis Fiumén, vagy Triesten át szállítható bármilyen kávé is, mert más irányból vagy megközelíthetetlen, vagy nagyon költséges volna. Tehát arra hivatkozni, hogy valaki e két kávé-piacról szerzi be a kávé, nagyon közönséges dolog, ennek felülni csak tájékoztatlanúságot árul el. A fő az, hogy milyen a kávé. Van 1 kgr. kávé 1 frt., 1 frt. 20 kr., 1 frt. 40 kr. és 1 frt. 60 kr.-ért és így tovább, de a jó kávé csak az 1 frt. 80 kr.-osnál kezdődik és a sokat hangoztatott legjobb, legfinomabb pedig 2 frt. 16 kr. 2 frt. 20 kr. Amelyik kereskedő ennek az ellenkezőjét állítja, az tudja ámitja a közönséget. Mi ajánlunk szintén a fiumei és trieszti piacon beszerzett (mert másfelől nem lehet) valóban legjobb fajkávét, mint Hollandi Ceylon, Neiseri, Mokka, Arany Jáva, Portorico, kék Jáva és gyöngykávékülönlegességeket, mit nem potom árban, hanem értékének megfelelően bocsátunk a n. é. közönség rendelkezésére, mely kívánatra azonnal meg is pörköltetik. Aki zamatos, jó kávé élveznit, felhívjuk, hogy kávé-szükségletét nálunk fedezze — legmagasabb igénye is ki lesz elégítve — arról biztosítjuk. Tisztelettel Mezey János és Társa, Szent László-tér, Nagyvárad Takarékpénztár-épület. Telefon-szám: 249.

SZÍNHÁZ.

A hét műsora

Kedd: Házi béke.
Szerda: Alarcosbál.

Csütörtök: Házi béke.
Péntek: Alarcosbál.
Szombat: Házi béke.
Vasárnap: Selyembogar.

MULATSÁG.

Farsangi naptár.

Február 26. Atléta-bál a Kereskedelmi Csarnokban.

Február 20. Tiszti táncmultság a Kereskedelmi Csarnokban.

Március 1. A Negyvennyolcas Népkör bálja.

A tanítók estélye. A nagyváradai tanítók, egy a községi, mint a hitvallásos iskolák tanerői, február hó 29-én barátságos estélyt tartanak, amelyen a tanítók családjai is részt vesznek. A kedélyesnek, pompásnak ígérkező társasösszejövetele a tanítók dalárdája is közreműködik, azonkívül lesznek tréfás előadások, vig monologok, beszédek és ha úgy tetszik: tánc is, ami bizonyára nem is marad el. A társas estélyt a Rimanóczy-szálló éttermében tartják meg.

TÁVIRATOK.

A trónörökös lehangolt

Budapest, febr. 24. Előkelő berlini újság azt a hírt közli, hogy Ferenc Ferdinánd trónörökös a bécsi udvari bálon azért nem vett részt, mert nagyon le van hangolva, mivel a király szándékolt előzékenysége a magyar katonai követelések iránt ellentmond az ő telfogásának.

A delegáció.

Bécs, febr. 24. Az osztrák delegáció ülészése alkalmasint eltart még a tél végeig s így a magyar delegáció legközelebbi ülését alig logja március 2-ika előtt tartani.

A második belügyi államtitkárság.

Budapest, február 24. Annak híre járt, hogy a második belügyi adminisztratív államtitkári állásra Lovászy Márton van kombinációba véve. Lovászy ma egy lapudósító előtt kijelentette, hogy ilyen kombinációról neki tudomása nincsen.

Olay Lajos lemondása.

Budapest, febr. 24. Olay Lajos levelet intézett választóíhoz, melyben bejelenti, hogy szigetvári közjegyzővé történt kinevezése miatt lemondott a mandátumáról. A kerület még az új jelölés dolgában nem határozott.

Katonák a horvát választásokon.

Bécs, febr. 25. Vukovics delegátus az osztrák delegáció mai ülésén tiltakozni fog az ellen, hogy a horvát bán Horvátországban választási célokra ölhasználja a közös hadsereg csapatait.

A balkáni vasút a duma előtt.

Pétervár, febr. 24. A birodalmi дума honvédelmi bizottsága tegnapelőtt este titkos ülést tartott, melyen Stolipin miniszterelnök, Izvolszky külügy- és Kokovcev pénzügyminiszter fölvilágosítást adtak a Balkán félsziget helyzetéről és az Amur vasút kérdéséről. Az összes miniszterek nyilatkozataiból azt lehetett meg-

állapítani, hogy bonyodalmaktól nem kell félni. Stolipin 4-szer, Izvolszky kétszer beszélt. — Kokovcev beszéde 50 percig tartott.

Angol vélemény a szandzsák vasutról.

London, február 24. Az Economist a következőket írja: Ha a szandzsák vasút kérdése képes volt a hatalmak egyetértését ennyire megszavarni, akkor ennek az egyetértésnek semmi értelme nincs. A vasutak a legalkalmasabb eszközök a civilizáció terjesztésére és Magyarország Ausztria megmutatta Bosznia és Hercegovinában, hogy ez a képessége a legnagyobb mértékben megvan.

Sziámi ikrek.

London, febr. 24. A szomszéd Brighthonban egy asszony ikreket szült, akik a sziámi ikrek módjára össze vannak nőve. A két gyermek teste a hátgerincnél találkozik s onnan egészen a törzs végeig össze van nőve. A gyermekek nagyon jól vannak nőve és az orvosok azt hiszik, hogy életben fognak maradni.

EGYESÜLETEK.

A legényegylet munkás-gimnáziuma.

A Nagyváradi Katolikus Legényegylet folytatja az Uránia vetített kép előadásokat. Vasárnap délután 5 óra után jelent meg az első kép a fehér vásznan. Az előadás »Az Ös-ember életéről«-ról szólt. A tanulságos tárgyat nagy figyelemmel hallgatták az egyesület tagjai és számosan az egyesület női és férfi látogatói, kik családotól jöttek hasznos szórakozást keresni ismét egy vasárnap délután.

A felolvasás közben tartott szünet alatt az egyesület dalárdája közmegelegedésre adott elő szép magyar dalokat Huszár László karmester vezetése mellett.

A legényegylet folytatja Uránia előadásait a jövő vasárnapon is, amikor »A kurucok«-cimmal a magyar nemzet történetének egyik legszebb részét keríti sorra.

Az egyesület külső meghívót nem bocsájt ki, hanem ez uton hívja meg előadásai látogatására máskor is hívott vendégeit.

S P O R T.

Atléták versenye Nagyváradon.

A fiatal nagyváradi Sport Egylet vasárnap d. u. 4 órakor tartotta atlétikai versenyét a realiskola tornacsarnokában a debreceni Tornaegetlet és a Kolozsvári Atlétikai Klub tagjainak részvétele mellett. Ez a második versenye a nagyváradi Sport Egyletnek fennállása óta és úgy eredményben, mint a közönség érdeklődését tekintve sokkal fényesebb és imponansabb volt a tavalyinál. Igaz ugyan, hogy a versenyszámok első díjait a debreceni atléták vitték el, mindazonáltal figyelembe veendő, hogy Debrecennek viharedzett és országos hírű atlétáival szemben ez nem szégyen a nagyváradi Sport Egylet tagjaira, mert dacára annak, hogy a nagyváradiaknak még nem volt módjuk az atlétikában megfelelő eredményre jogosító gyakorlatra szert tenni, mégis sikerült már

debreceni atléták egy némelyikével szemben második helyre kerülni, úgy, hogy a verseny számok 2-ik és 3-ik díjai kivétel nélkül itthon maradtak.

Ez a tény magába véve elegendő annak igazolására, hogy Nagyváradon kezd a sport élet fellendülni s a fejlődésnek azon útján vannak, mely biztató reményt nyújt arra, hogy a mi fiaink országos versenyeken is méltóan meg fogják állni helyeiket.

A versenyre Lestyán Adorján kir. tanácsos, dr. Magos György városi főügyész, Csóka Sámuel városi tanácsnok, dr. Horvay Róbert, Kiss Kálmán, Csink Aladár, Jánossy Zoltán ügyvezető elnök és Szarukán Sándor egyleti titkár vezetése alatt Rudolffy Imre, Vilmos Béla, Horváth Aladár, Czink Sándor, Törökfalvi Lajos, Helmi János, Helmi József, Vadon Géza, Hauck Ernő, Zöld József, Nagy Lajos, dr. Hajnal Dezső és Smetanovics Gyula D. T. egyleti tagok vettek részt, kik közül Rudolffy Imre és Zöld József az olimpiai versenyen is babért szerzett már a magyar névnek, a többi pedig több országos versenyen aratott már győzelmet.

Kolozsvárról két athléta érkezett, Varga Sándor és Vétzy Viktor ismert nevű súlyemelők a K. A. C.-nek tagjai.

A Nagyváradi Sport Egylet tagjai közül a versenyen részt vettek Bonczos László, Csapó Samu, Csapó Zoltán, Csordacsics Egon Róbert, Dajka Endre, Dallos Ferenc, Hillinger Miksa, Hódossy Márton, Herczegh Ferenc, Középegy Emil, Jánossy Gyula, Lakos György, Pelle János, Szeghalmi Sándor.

A Debrecenből érkezett vendégeket Juricskay Barna N. S. E. titkár vezetése mellett küldöttség várta és két villamos külön kocsin szállította be a Torna-utcáig, a honnan este ismétellen villamoson vonultak ki a nagyváradiakkal megszorodva lelkes hangulatban.

A verseny 4 órakor vette kezdetét Komlóssy József elnök, Jánossy Zoltán és Orbán Sándor vivómester zsűri tagok vezetése mellett. Versenyrendező Lakatos Béla tornatanár volt, időmérő Szarukán Sándor D. T. titkár.

Nyújtókoriát összetett verseny: indultak 7-en. A díjakat a következők nyerték: I. díj Horváth Aladár, D. T. E., II. Hódossy Márton, N. S. E., III. Dajka Endre, N. S. E.

Magasugrás helyből: indultak 11-en. I. díj Vadon Géza 145 cm., D. T. E., II. Középegy Emil 140 cm., N. S. E., III. Pelle János 130 cm., IV. Szeghalmi Sándor 125 cm., N. S. E.

Magasugrás rohammal: indultak 12-en. I. díj Zöld József 186 cm., D. T. E., II. Pelle János 175 cm., N. S. E., III. Hauck Ernő 165 cm., N. S. E., IV. Dajka Endre 165 cm., N. S. E., V. Hódossy Márton 165 cm., N. S. E.

Súlyemelés: indultak 5-en, emeltek 30 kg. jobb, majd bal kézzel. I. díj Vilmos Béla 37+19, D. T. E., II. Jánossy Gyula 23+18, N. S. E., III. Vétzy Viktor 13+10, K. A. C.

Birkózás könnyű súlyok: indultak 4-en. I. díj Törökfalvi Lajos, D. T. E., II. Nagy Lajos, D. T. E.

Középsúlyok: indultak 4-en, I. díj Horváth Aladár, D. T. E., II. Smetanovics Gyula, D. T. E.

Nehéz súlyok: indultak 3-an. I. díj Rudolf Imre, D. T. E., II. Dallos Ferenc, N. S. E.

A versenynek egyik fénypontja volt a vivóakadémia, melyben a vendégek közül egyedül dr. Hajnal Dezső vett részt, Jánossy Gyula, majd Csapó Zoltánnal szemben. A helybeliek valamennyien nagyon ügyesen és szak tudással vívtak s meglátszott rajtuk, hogy Orbán Sándor vivómesternek a tanítványai.

Verseny után a vasuti vendéglő külön éjszakai bankett volt a vendégek tiszteletére, a vacsoránál történt a díjak kiosztása, melyeket a győztesek mellé Komlóssy József tanácsnok, a zsűri elnöke tűzte föl.

A banketten Szathmáry Király Andor egyleti alelnök üdvözölte a vendégeket, míg ügyes és tartalmas toasztban Jánossy Zoltán D. T. E. elnöke és Varga Sándor a K. A. C. titkára köszönték meg a szives vendéglátást és fogadtatást.

Kedélyes lelkes hangulatban maradtak együtt a sporttársak a vonat indulásig.

KÖZGAZDASÁG.

Értéktőzsde.

— Délután 4 órakor. —

Budapest, febr. 24.

Osztrák hitelrészvény	—	—	626.25
Magyar hitelrészvény	—	—	734.75
Leszámitoló bank	—	—	463.—
Rimamurányi	—	—	509.25
Osztrák m. államvasuti részv.	—	—	644.50
Közuti vasut	—	—	528.50
Városi villamos vasut	—	—	282.50

A gabonatőzsde határidői.

— Délután 4 órakor. —

Budapest, febr. 24.

Buza okt.	50 kilogrammonként	11.81
Buza apr. 1908	—	8.51
Rozs apr.	—	12.57
Zab apr.	—	91.11
Tengeri máj. 1908.	—	7.32

Hivatalos árfolyamok.

A budapesti áru- és értéktőzsde 1907. febr. 24.

Magyar arany járadék 4 száz.	—	—	109.25
Magyar koronajáradék 4 száz.	—	—	92.—
Magyar koronajáradék	—	—	81.25
Magyar földteherment. kötvény 4. sz.	—	—	92.—
Horvát-szlavon földteherment. kötvény	—	—	95.—
Magyar nyereség sorsjegy kölcsön	—	—	185.—
Tisza-szab. és szegedi sorsjegy kölcsön	—	—	140.—
Osztrák járadék papírban	—	—	91.57
Osztrák járadék ezüstben	—	—	96.50
Osztrák járadék aranyban	—	—	113.75
Osztrák korona járadék	—	—	29.55
1860. osztr. államsorsjegyek	—	—	146.—
Osztrák magyar bankrészvény	—	—	1780.—
Magyar hitelbank-részvény	—	—	633.50
Osztrák hitelbank-részvény	—	—	726.50
Osztrák magyar államvasuti részvény	—	—	693.50
20 frankos (Napoleondor)	—	—	19.20

Szigligeti-Színház.

Ma, kedden, február 25-én, szinre kerül:

HÁZI BÉKE.

Vigjáték 3 felvonásban.

Jegyek előre válthatók a színház jobb oldalán, a bérházzal szemben, d. e. 10-től fél 1 óráig, d. u. fél 4-től 6-ig. Esti pénztárnál 7 órakor.

Kendete fél 8 órakor, vége 10 órakor.

Holnap, szerdán, február 26-án szinre kerül:

Az álarcos hal.

Operette 3 felvonásban.

A szerkesztésért felelős
Dr. VUCSKICS GYULA.

Leszállítottuk
az árakat
minden egyes divatcikkben a
leltár előtt!

Ruhaszövetekben, selymekben, vászon
és asztalneműekben, szőnyeg és függő-
nyőkben nagy választék meglepő olcsó
árak mellett.

Wallerstein
Fülöp Fiai
Bémer-tér, Pannónia mellett

Olosó bevásárlási forrás!

ÜVEG- és PORCELLÁN árukban SZICHTA TIVADAR üvegkereskedésében

KOSSUTH-UTCA 2. szám (volt Blum-féle üzlet.)

Nagy raktár asztali, teás, kávé és mindennemű **üveggészletekben**, függő- és asztali **lámpákban**. Különböző **disztárgyak** és **alpacoa evőeszközökben**. Elvállaltatnak **képek keretezésre** és minden más **üveges munkák olcsó árban**. — Csődítömegtől átvett áruk minden elfogadható árban. **Nagy raktár táblaüvegben.**

Nagyvárad város VILLAMOS MŰVE

Iroda és raktár: NAGYVÁRAD, Vártér 1.

Hosszas kísérletek után forgalomba hoztuk a
Wolfram lámpát
melynek áramfogyasztása az izzólámpával szem-
ben **75 százalék megtakarítást** mutat fel. 40
gyertyás **Wolfram lámpa darabja 5 kor.**
60 gyertyásé **5 kor. 50 fill.**
Sima izzólámpa dbja 72 fillér,
tehát 5 százalék kartell áron alul.
Mindennemű **izzólámpa különlegességek**, fény-
képes z-l á m p á k, ugyancsak **5 százalékkal**
kartell áron alól kaphatók.

Elvállaljuk
és erőátviteli berendezések felszerelését, bővítését, átalakítá-
sát, javítását, izzólámpák kezelését, hozzávaló szénpálcák szál-
litását, berakását és minden e szakmába vágó munkálatokat
a legolcsóbb árak mellett.

Költségvetsek ingyen.

Telefon szám 514. Főszereelő telefonja 55. sz.

Egész éjjel ügyeletes szolgálat.

MUSCHONG-BUZIÁSFÜRDŐI SZÉN SAV-MŰVEK

ujonnan berendezve kartelen kívül szállítanak azonnal bármily meny-
nyiségű természetes vegyileg legtisztább folyékony

A LEGTISZTÁBB TERMÉSZETES
FOLYÉKONY SZÉN SAV

SZÉN SAVAT

a világhírű buziásfürdői szén sav forrásokból szoda-
vizgyártáshoz, vendéglősöknek és egyéb ipari célokra
össze nem tévesztendő mesterségesen előállított,
kevesebb kiadás szén savval
Megbízható, szigorúan lelkismeretes kiszolgálás!

buziásfürdői ásvány- és gyógyvizek

egész és féliteres üvegekben.

Szív- vese- és hólyagbántalmaknál utól nem ért gyógyhatás.
Elsőrendű asztali víz!
Felvilágosítással készségesen szolgál. 248 1-200

**Muschong-buziásfürdői szén savmüvek és ásvány
vizek szétküldési telepe Buziásfürdön.**

Sürgönyeim: Muschong, Buziásfürdő. — Interurban t. l. fon 18. sz.
Ügyes helyi képviselők kerestetnek.

Kiadó lakás.
Három szoba, alkov, fürdő-szoba május 1 re kiadó
Perces-utca 11.

Közgazdasági Bank r. t.
Nagyváradon, Teleky-u. 10.
Telefon 742. Telefon 742

Hitelt nyújt váltóra, folyószámlára, értékpapírra, betáblázás mellett ingatlanokra.

Elfogad betéteket

5%

kamatolás mellett a betét napjától számítva. (Betét kamat adót a r. t. viseli.)

Takarékosság előmozdítása céljából forgalomba hozta Selfmen-féle takarékpénztárakat, melyek már is nagy népszerűségnek örvendenek. Ily pénztárak 6 korona betét 1 fizetése ellenében a pénztárnál kaphatók.

Az igazgatóság.

Van szerencsém értesíteni a nagyérdemű zenekedvelő közönséget, hogy a Szent János-utcai 1. sz. alatt levő raktáramban nagy választékban vannak

ZONGORÁK
és
PIANINOK

eladásra, hangversenyre, estélyekre, ugy-szintén

havi bérletre igen olcsó árban számítva. — A nagyérdemű közönség pártfogását kérve, maradtam tisztelettel

Özv. Mustó Jánosné.

Vegyél!

Vegyünk!

Moskovits
cipőt.

Kossuth-utca 5.

Részvénykicserélési felhívás.

Alapszabályaink 3 §-a értelmében az 1907. szeptember hó 22-ik napján tartott közgyűlési határozat alapján, kibocsátott 1168 drb. új részvény kibocsátási műveletének befejeztével, intézetünknek minden két drb. régi 150 korona névértékű részvénye 1 drb. új 300 korona névértékű részvényre cserelendő ki. Felhívjuk tehát t. részvényeseinket, hogy a birtokukban levő részvényeket az összes még le nem járt részvényekkel együtt 1908. március hó 31-ig vagy postán bementve hozzánk beküldeni vagy pedig intézetünk pénztáránál átadni sziveskedjenek. Az átvett részvények ellenében az új 300 koronáról szóló részvényeket 1908. február hó 15-től kifogjuk szolgáltatni.

Ezen átírás fejében minden 300 korona névértékű részvény után bélyeg és kiállítás díj fejében 3.26 korona fizetendő.

Végül felkérjük az új részvényesek tulajdonosait is, hogy bennünket február hó 29-ig bezárólag értesíteni sziveskedjenek, hogy a jegyzett részvényeket milyen névre állítsuk ki, mert ellen esetben arra a névre fogjuk azokat kiállítani, amely alatt a részvényeket jegyezték.

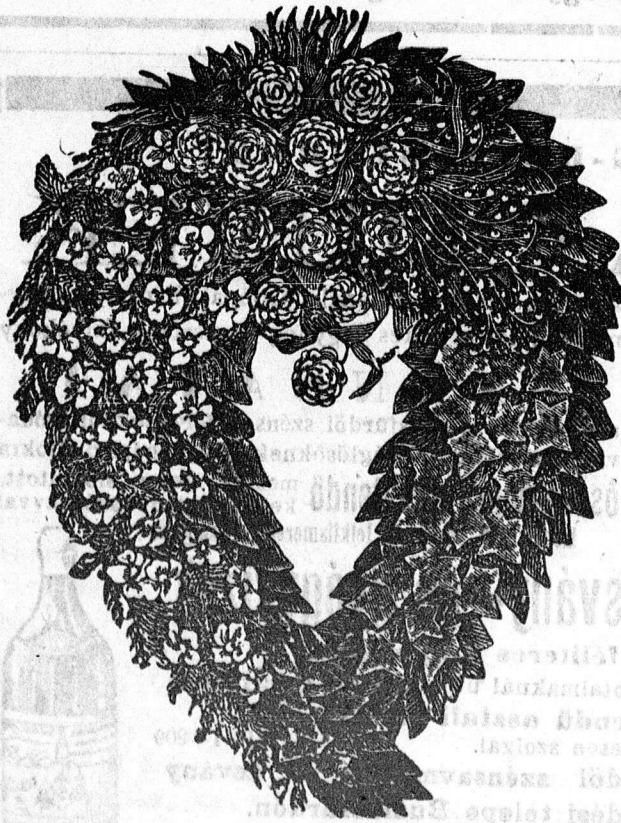
Nagyvárad, 1908. február hó 15-ikén.

Teljes tisztelettel

A «Nagyvárad Hitelbank Részvénytársaság» igazgatósága.

ÉLŐ virágokból: menyasszonyi és mindenféle alkalmi csokrok, ünnepi koszorúk, gyászkoszorúk, felirattal vagy anélkül, ficuslevél és pálmalombokból,

ugyszintén gyászjelképek, szívkeresztek, horgony kereszték stb egészen frissen levágott virágokból kaphatók.

Csokrok menyasszonyi, koszoruleányi, bálai vagy bármily alkalomra, szép berlini papírtartóval 1—3 forintig.

Csokrok atlasztartóval 3 frt 50 krtól 6 forintig, selyemtartókban rózsa és kaméliák 8 frttól 12 forintig, ami ezelőtt 15—20 frtba került.

Csokrok a legfinomabb mintájúak, a legújabb párisi minta szerint a legfinomabb selyem, csipke és atlasz tartókkal 18—25 forintig, ami ezelőtt 40—50 frtba került.

Gyászkoszorúk igen szép, tartós zöld és szép virágokkal diszítve 1—3 forintig.

Babérkoszorúk ovál vagy kerek alakban, igen szép virágokból diszítve 2 forinttól 10 forintig.

Kivánatra részletes faj- és árjegyzéket mindennemű kertészeti cikkek-ből ingyen és bérmentve küldök, vidéki rendeléseknél kérem a pontos címet, valamint a rendelmény postán vagy vasuton szállíttassék. Rendelésnél előleg nem szükséges, a küldemények utánvétellel küldetnek.

Kiváló tisztelettel

Farkas József,

a váradvelencei műkertészet és rózsatelep tulajdonosa

Nagyváradon.